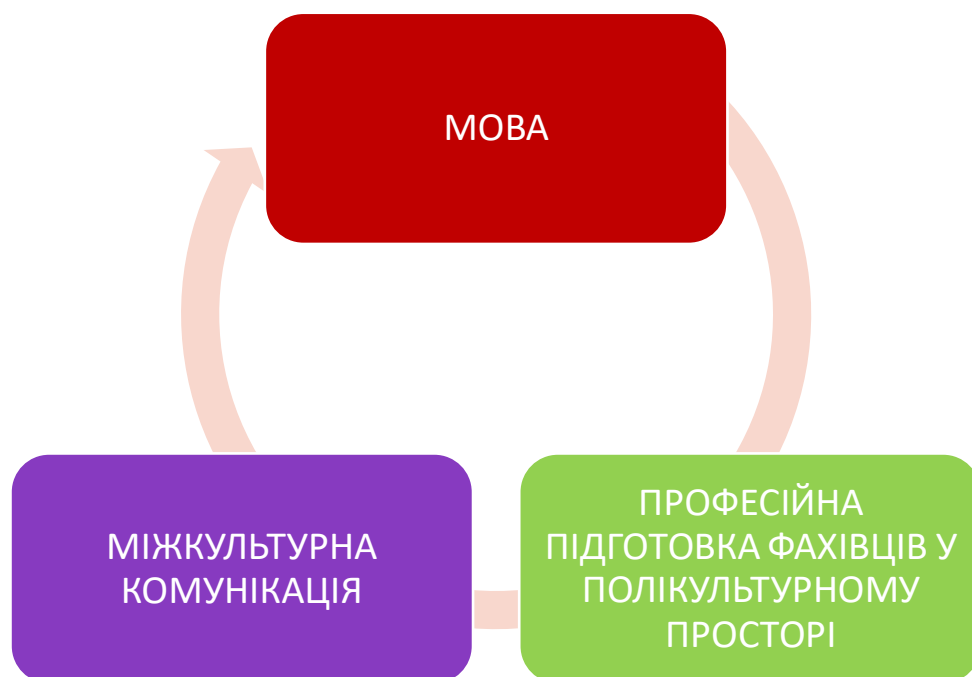

**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ФІЛОЛОГІЇ І ПРОФЕСІЙНОЇ
ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ
У ПОЛІКУЛЬТУРНОМУ ПРОСТОРІ**

ХАРБІН – 2023

ОДЕСА – 2023

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Державний заклад

«Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К.Д. Ушинського»

Кафедра перекладу і теоретичної та прикладної лінгвістики

Освітньо-культурний центр «Інститут Конфуція»

Інститут педагогічної освіти і

освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України (Україна)

Харбінський інженерний університет (КНР)

Намсеульський університет (Республіка Корея)

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ФІЛОЛОГІЇ І ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ У ПОЛІКУЛЬТУРНОМУ ПРОСТОРІ

Харбін – 2023

Одеса – 2023

УДК: 80+37.134]:008-021.3(051)

*Рекомендовано до друку рішенням вченої ради
Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К. Д. Ушинського»
(протокол № 9 від 27 квітня 2023 року)*

Актуальні проблеми філології і професійної підготовки фахівців у полікультурному просторі: Міжнародний журнал. – Випуск 6. – Харбін : Харбінський інженерний університет, 2023 – 101 с.

© Харбінський інженерний університет (м. Харбін, КНР), 2023
© Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» (м. Одеса, Україна), 2023

СЕКЦІЯ IV

МІЖКУЛЬТУРНА КОМУНІКАЦІЯ В СУЧАСНОМУ ГЕОПОЛІТИЧНОМУ ПРОСТОРИ

Баскакова Анна Сергіївна
Генеральне консульство України в Барселоні
Віце-консул
Барселона, Іспанія

ФЕНОМЕН МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМУНІКАЦІЇ: ПОСТАНОВКА ПИТАННЯ

Ключові слова: культура, культурна взаємодія, політичний простір, геополітика.

Вступ. У даний час спостерігається процес змішування, взаємопроникнення і переплетення культур, який неминучий у зв'язку із загальним зростанням взаємозалежності світу, економічних, політичних та інших тенденцій до зближення. Глобальні процеси, що характеризуються стрімким розвитком, залучають до своєї орбіти представників різних культурних світів, які інколи кардинально відрізняються один від одного за багатьма ключовими параметрами, характеристиками та якостями. Як правильно зазначає Т. Татаренко, що сьогодні ми «спостерігаємо прагнення знайти модель стабілізації суспільства. Будь-яка ретардивна стабілізація призведе до розпаду культурної організації простору країни. Стійкості соціальних структур можна добитися тільки через прогресивну стабілізацію, яка має здійснюватися в межах метаєтнічного простору, в просторових межах культури шляхом модернізації, ідентифікації часткових суб'єктів, яка припускає завершення становлення соціальної структури, розвиток політичної системи, системної цілісності суспільства» [5, с. 47]. Тому особливий інтерес викликає феномен міжкультурної взаємодії та питання її регуляції. Феномен міжкультурної комунікації – це складне явище, до вивчення якого звертаються представники різних галузей науки: політологи, філософи, соціологи, антропологи, філологи, культурологи.

Методи. Для дослідження феномену міжкультурної комунікації було застосовано антропологічний, нормативний, дидактичний, соціологічний та філософський підходи. Антропологічний підхід дає можливість визначити самоцінність кожного народу, його культуру як основу життя окремої людини та всього суспільства, тобто, як спосіб існування суспільства. У соціологічному підході осмислюється як фактор освіти та організації життєдіяльності суспільства, тобто, як сукупність матеріальних цінностей. Філософський підхід носить діяльнісний характер, але не будь-яка діяльність, а лише та, яка має творчий розвиток. В історичному підході наголошується на тому, що історія суспільства розвивається шляхом передачі досвіду від покоління до покоління. Нормативний похід аналізує норми та правила, що регламентують життя людей. Дидактичний похід розглядає сукупність якостей, які людина отримує в процесі навчання і які не унаслідуються нею генетично.

Результати і обговорення. Міжкультурна комунікація – це зв'язок та спілкування між представниками різних культур, що передбачає як безпосередні контакти для людей та опосередковані форми комунікації (зокрема мову, мова, писемність, електронна комунікація). А. Козак визначає зміст міжкультурної

комунікації шляхом «інтеграції трьох найважливіших складових: мови, що відображає культуру народу; культури, що передає особливості суспільно-історичних умов; особистості, яка формується у ході освітньої і соціальної діяльності» [3, с. 107]. «В умовах глобалізованого світу ефективна міжкультурна комунікація передбачає не тільки знання мови комуніканта чи міжнародної мови спілкування, але й культурологічну компетентність, розуміння особливостей ін. культурного середовища і культурного контексту взаємодії» [1].

На думку А. Козак, «під міжкультурною комунікацією розуміють функційно зумовлену комунікативну взаємодію людей як носіїв різних культурних спільнот, що орієнтована на взаємопроникнення культурно-комунікативних смислів, досягнення взаєморозуміння з урахуванням і збереженням «національної картини світу, їх взаємозбагачення в соціокультурному й духовному планах. Це тривалий процес, пов'язаний із подоланням негативних стереотипів, формуванням готовності особистості до діалогу та культурної комунікації» [3, с. 107].

Міжкультурна комунікація як суспільний феномен була викликана до життя практичними потребами світового культурного процесу, що виникли внаслідок бурхливого економічного розвитку багатьох країн та регіонів, революційних змін в технологіях та пов'язаних із цим глобальних рухів. В результаті світ став значно меншим – щільність та інтенсивність спілкування між представниками різних культур дуже зросли і продовжують збільшуватися.

Ці практичні потреби були підтримані змінами у свідомості. Визнання абсолютної цінності різноманітності світових культур, відмова від колонізаторської культурної політики, усвідомлення крихкості існування та загрози знищення величезної більшості традиційних культур і мов призвели до того, що відповідний напрямок став бурхливо розвиватися.

Гостро постає проблема виховання терпимості та повага до інших культур, мови, подолання ворожості через їх несхожість.

Середовище, культурний та комунікаційний простір формують людину ХХІ століття. Все це робить міжкультурну комунікацію однією з найважливіших та цікавих тем для вивчення. На думку В. Євтуха такий «етнополітичний, етнокультурний ренесанс тісно пов'язаний з міжкультурним діалогом і, як показує практика, великою мірою визначає його перебіг та й, зрештою, якість діалогу» [2, с. 15].

Слід також відокремлювати міжкультурну комунікацію та звичайне внутрішньокультурне спілкування. Міжкультурна комунікація є особливою формою комунікації двох та більше представників різних культур, у ході якої відбувається обмін інформацією та культурними цінностями взаємодіючих культур. Процес міжкультурної комунікації є специфічною формою діяльності, яка не обмежується лише знаннями іноземних мов, а вимагає також знання матеріальної та духовної культури іншого народу, релігії, цінностей, моральних установок, світоглядних уявлень тощо. Все це у сукупності визначає модель поведінки партнерів по комунікації. Актуальним є аналіз мовної діяльності як елемента комунікативної діяльності. На це звертає увагу А. Пехник, яка зазначає, що «на політичному рівні виникає проблема розмежування мовної та комунікативної свідомості. Комунікативна свідомість – це сукупність знань та механізмів, які забезпечують весь

комплекс комунікативної діяльності людини. Це комунікативні установки свідомості, сукупність ментальних комунікативних категорій, а також набір прийнятих у суспільстві норм та правил ведення спілкування. До комунікативної свідомості входить і інформація про іноземні мови - ставлення до них, їх оцінка, характеристика ступеня складності, знання про комунікативну поведінку носіїв цих мов та ін.» [4, с. 126].

Слід також зазначити, що в міжкультурній комунікації беруть участь реальні люди, зі своїми цінностями, звичаями та менталітетом. Спілкуючись одне з одним, вони створюють активне полі взаємодії, що є процесом, а міжкультурна комунікація – це, навколо якого утворюється цей процес. Важливу роль у цьому процесі займає розширення в ході функціонування всього симбіозу різних комунікацій, які безпосередньо пов'язані з продуктивним розвитком суспільства, в тому числі і в міжкомунікативній сфері, в якій за допомогою цього спілкування змінюються і людські цінності, і політичні ідеології.

Висновки. Можна виділити ознаки міжкультурної комунікації в сучасному світі: різні процеси спілкування; доступ до ресурсів і знань іншої культури; навчання та усвідомлення про інші культури; крос-культурна комунікація; збалансоване представлення відносно понять іншої культури; спільна відповідальність; позитивне ставлення до різних поглядів; підтримка інклюзії та толерантності; збалансоване розподілення ресурсів; підвищення рівня розуміння між культурами.

На мою думку, міжкультурна комунікація відіграє важливу роль у житті людства. Багато сфер нашої діяльності так чи інакше пов'язані з іншими країнами, народами. Я думаю, що ще довгі роки вчені вивчатимуть це питання, щоб зробити спілкування між людьми різних народів простішим та дати можливість взаємозбагачуватися культурою один одного.

Література (References)

1. Асиметрія у міжкультурній комунікації (2020) // Велика українська енциклопедія. URL: [https://vue.gov.ua/Асиметрія у міжкультурній комунікації](https://vue.gov.ua/Асиметрія_у_міжкультурній_комунікації) (дата звернення: 10.02.2023).
2. Євтух В. (2009) Міжкультурний діалог: ефективний конструкт інтегративного розвитку поліетнічних суспільств. Політичний менеджмент, 4, 14-27.
3. Козак А. Міжкультурна комунікація в контексті діалогу культур наукові записки. Серія: філологічні науки Випуск 118, 106-110.
4. Пехник А. (2022) Мова, як засіб формування свідомості та світогляду. Друга міжнародна інтернет конференція «Сучасні політичні процеси: глобальний та національний виміри». Етнонаціональна та культурна політика: моделі, механізми, проблеми. Одеса, 151 (124-127). Режим доступу: <https://doi.org/10.32837/11300.17452/>.
5. Татаренко Т. (2009) Міжкультурна взаємодія як чинник структуроутворення організації соціального простору. Політичний менеджмент, 5, 46-54.